

Doğada Yapılan Faaliyetlerin Çevre Üzerindeki Etkileri

Dr. Funda Koçak

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Spor Bilimleri Fakültesi

Doğada yapılan faaliyetlerinin yaban hayatı üzerine yarattığı olumsuz etkiler

Habitat'ın Değişmesi

- Patikalarının kalabalığı
- Hayvan yuvalarının tahrip ve yok edilmesi
- Doğal ortamda meydana gelen değişmelerin yaban hayatı davranışlarında meydana getirdiği değişiklikler
- Su/toprak kimyasının değişmesi
- Korunakların yok edilmesi

Habitat'ın Rahatsız Edilmesi

- Fotoğraf çekme
- Kar araçları/bisiklet kullanımının etkileri
- Otomobillerin yaratmış olduğu etkiler
- Yuvaların incelenmesi
- Besleme
- Koruma/barındırma
- İnsanların ve hayvanların varlığı

Kirlilik

- Plastik
- Çeşitli yabancı materyaller
- Yağ/petrol ürünleri

Hasat

- Toplama
- Tuzağa düşürme
- Avlanma
- Balıkçılık

DAĞCILIKTA YAŞANAN SÜREÇ

Dağcılık ve dağ turizminin etkileri

Dağcılık aktivitelerinin kendisini tehdit

- Yanlış uygulamaların sonucu patikalarda Erozyon oluşur.
- Tırmanış rotalarının önceden belirlenerek işaretlenmesi veya kayaların boltlanması, tırmanıcıların kendi arzuları doğrultusunda tırmanışlarını engeller

Biyolojik çeşitliliği tehdit

- Kaya tırmanıcıları , nadir kuşların yuvalarına zarar verebilir.
- Kalabalık ziyaretçiler yolları üzerindeki hayvanları ürkütebilir.
- Kitlesele doğa yürüyüşleri ormansızlaşmayı hızlandırır.
- Kayaklı dağcılık kritik kış döneminde hayvanları ürkütebilir
- Geleneksel tarımsal faaliyetlerin sürdürüldüğü alanlar değişime uğrar.

Ulaşım problemleri

- Dağcılar tırmanmak için yaşadıkları yerden uzaklara seyahat ederler.
- Dağcılık alanlarında trafik artar çünkü eğilim destinasyona mümkün olduğunca yaklaşımdır.
- Park yeri problemleri ortaya çıkar.

Kirlilik

- Çöp Dağ kulübeleri, sığınaklar vb. üniteler;
- Su Kirliliği Gürültü Kirliliği

Dağların manevi değerlerini tehdit

- Dağların pek çok yerel kültürdeki dinsel rolüne, insanların tabularına ve inançlarına saygı göstermeme;
- Ziyaretçi kalabalıklığının kişiler için yaban hayatı ya da bozulmamış doğadan manevi yararlanmayı engellemesi;
- Dağları satın alınabilen bir madde gibi düşünme.

Görsel değerleri tehdit

- Teleferikler ve yollar Yerel sosyal yapıda değişiklik
- Dağcılık “dağlara tırmanma sporu” olarak çoğu yerel kültüre tümüyle yabancıdır.
- Ziyaretçiler tüketim alışkanlıklarını ve yaşam biçimlerini dağlara getirirler

Foto 1. Everest Tepesi'nde terk edilmiş bir kamp yeri

Foto 2. Everest Tepesi'nde oksijen tüpü yığımları arasında bir dağcı

Nepal’de dağlık alanlardaki çöp miktarı (kg)

Alan	Doğa Yürüyüşçüsü Sayısı	Toplam Birikinti (Milyon Ton)
Annapurna	37902	56.853
Khumbu	11366	17,049
Langthang	8423	12,653
Diđerleri	3582	5,373
Kümülatif toplam	61273	91.933

Tablo 4. Doğada yapılacak etkinliklerde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için yapılması gerekenler

Etkinlik planı yapılmalı

Ziyaret edilecek bölgede uyulması gereken kurallar bilinmelidir

Ani hava değişimleri, acil durumlar ve tehlikeli durumlar için hazırlıklı olunmalıdır.

Etkinlik süresinin dışına çıkılmamalı

Atık miktarını en aza indirmek için ambalajı tekrar kapatılabilen besinler tercih edilmeli

Grup Büyüklüğüne Karar Verilmeli

Bazı koruma kapsamındaki bölgelerde aynı anda sınırlı sayıda insanın ziyareti kabul edilir.

Doğada yapılan bir etkinlik için aynı alanda önerilen grup büyüklüğü 8 kişi ya da daha azdır.

Doğada yapılacak etkinliklerde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için;

Fauna Korunmalı

Hayvanlar uzaktan izlenmeli, dokunulmamalı ve kovalanmamalıdır.

Hayvanlar beslenmeye çalışılmamalıdır.

Gıdalar, erzaklar ve güvenli bir biçimde depolanarak hayvanların onlardan uzak durması sağlanmalıdır.

Çiftleşme ve yuvalama ve yavrularını besleme gibi yaban hayatı için hassas olan dönemlerde onları özellikle rahatsız etmekten kaçınmalıyız.

Queensland Outdoor Recreation Federation (QORF) & Outdoors Queensland. Australia. Sustainable Recreation.
(http://www.qorf.org.au/01_cms/details.asp?ID=358).

Doğada yapılacak etkinliklerde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için;

Habitat Korunmalı

Tek sıra halinde yürüyüş, binicilik, araba kullanımı gibi etkinlikler nedeniyle ortaya çıkan erozyondan bitkilerin ve çamurdan oluşmuş bile olsa patikaların tahribatından kaçınılmalıdır.

Kültürel, tarihi yapılar ve eserlere dokunulmamalı böylece geçmiş korunmalıdır.

Taşlar, bitkiler ve diğer doğal nesnelere nasıl bulunduğu öyle bırakılmamalıdır.

Sabunlar , deterjanlar, petrol, yağlar , böcek ilaçları ve güneş koruyucuları gibi her türlü kimyasal maddenin su yollarını kirletmesinden kaçınılmalıdır.

Özel çevresel etmenlerin olduğu kıyı üzerine liman yapılmamalıdır.

Doğada yapılacak etkinliklerde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için;

Su Yolları ve Göller Korunmalı

Akarsu kenarları korunmalı, kamp alanı akarsulardan ve akış yönlerinden en az 50 metre uzakta olmalıdır.

Duş alırken ya da bulaşıkları yıkarken, su akarsulardan ve akış yönlerinden uzağa taşınmalı ve az miktarda toprakta çözünebilen sabun kullanılmalıdır.

Tuvalet alanı olarak göl ve su yollarından en az 100 metre uzaklıktaki alanlar kullanılmalıdır.

Teknelerin, kayıkların vb. bakımı sırasında kimyasallar su ile temas ettirilmemelidir.

Queensland Outdoor Recreation Federation (QORF) & Outdoors Queensland. Australia. Sustainable Recreation.
(http://www.qorf.org.au/01_cms/details.asp?ID=358).

Doğada yapılacak etkinliklerde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için;

Kamp Yeri Seçimi

Ziyaret edilecek alandaki kamp kuralları ve koşulları önceden kontrol edilmelidir. Önceden izin alınıp alınmaması gerektiği bilinmelidir. Bazı bölgelerin sınırlı sayıda kullanıcıya izin verdiği unutulmamalıdır.

Kamp alanında çadır kurmak için düz ve dayanıklı bir yüzey seçilmelidir. Hassas çimlerin yada yeniden canlanması uzun zaman alacak habitatların bulunduğu alanlara çadır kurmaktan kaçının.

Hassas çimlerin yada yeniden canlanması uzun zaman alacak habitatların bulunduğu alanlara çadır kurmaktan kaçının

Doğada yapılacak etkinliklerde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için;

Atıkların uzaklaştırılması

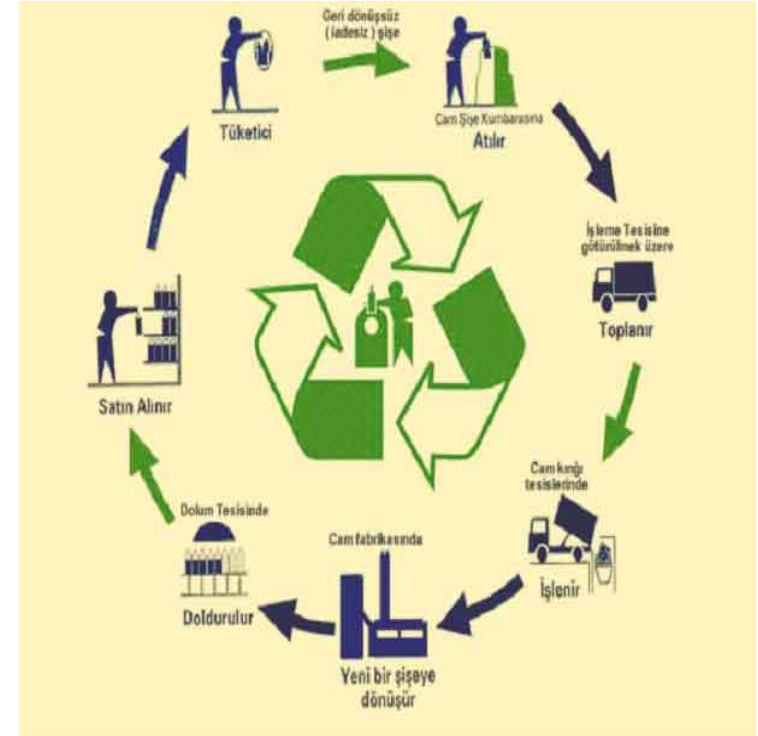
Kamp yerinden ayrılmadan önce kamp alanı ve etkinlik alanları incelenmeli çöpler toplanmalıdır. Kamp alanından ayrılırken, ilk geldiğinizden günden daha temiz olmasına dikkat edin.

Eğer tuvalet yoksa katı atıkları su alanlarından ve akış yönlerinden en az yüz metre uzakta 15cm derinliğe gömmek gereklidir.

Hijyen ürünleri kesinlikle toprağa gömülmemelidir.

Yelkenler, kanolar, direkler, tekneler vb. eskidiklerinde doğaya terk edilmemeli dönüştürülmelidir.

Özellikle kimyasal atıklarla, hazır piller yeniden kazanım yoluyla uzaklaştırılmalıdır.

Ateş Kullanımı

Ziyaret edilen bölge koşulları aktive öncesinde kontrol edilmeli ateşe izin verilip verilmediği öğrenilmelidir.

Açık bir ateş yerine yemek pişirmek için gaz ocağı ya da hafif yakıtlarla çalışan ocaklar kullanılmalıdır.

Açık ateş kullanılacaksa bir ateş simidi ya da çukuru kullanılmalıdır.

Ateş küçük tutulmalı, bitkilerden ve çadırlardan uzakta tutulmalıdır.

Kamp çevresinde habitat için hayati önemi olan ölü odun parçalarını toplamaktan kaçının.

Kamp yerinden ayrılmadan önce yaktığınız ateşi mutlaka söndürün.

Yangın tehlikesi olduğundan ateşi aydınlatma olarak kullanmayınız.

